

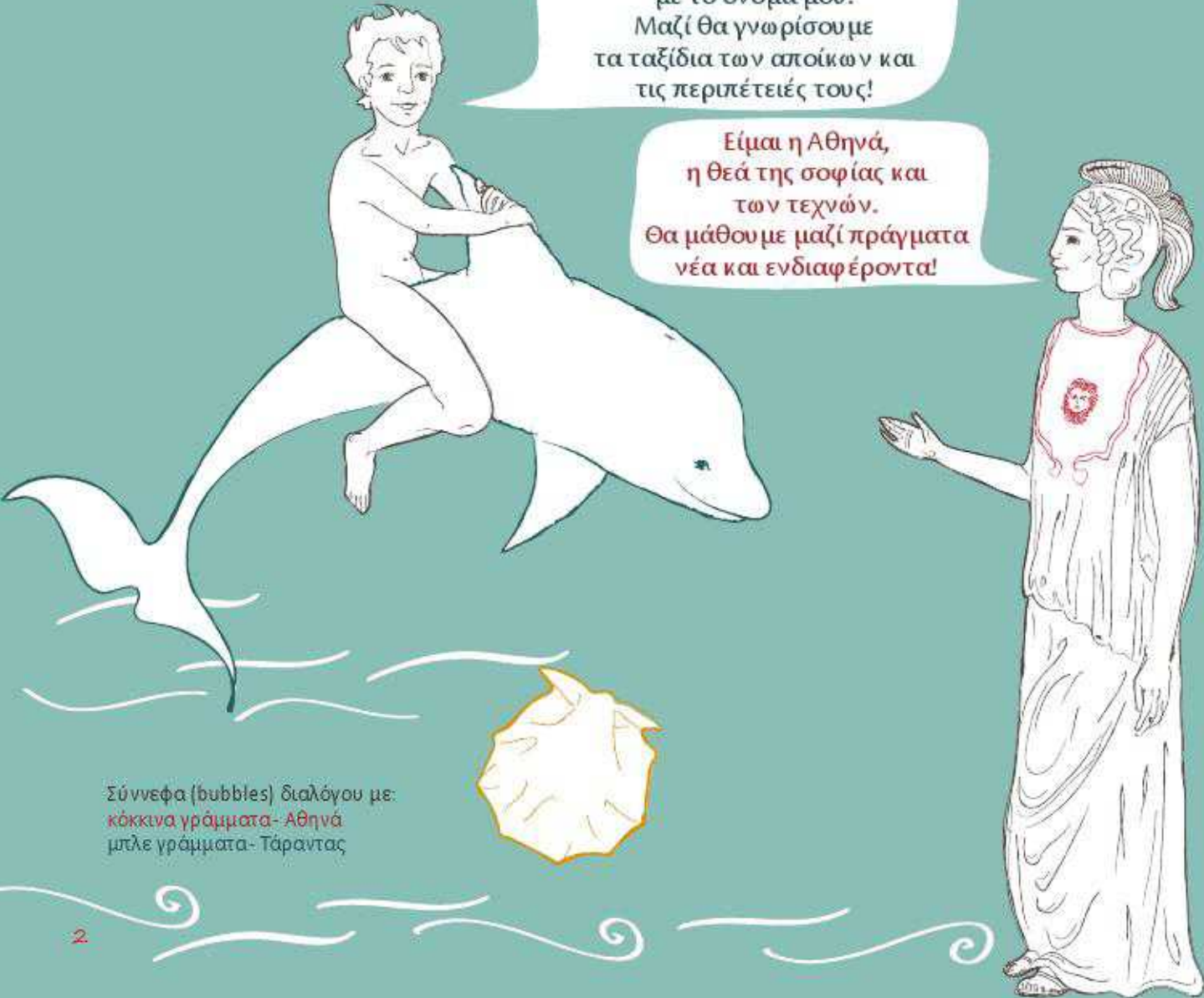
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ALPHA BANK

Τολμηροί Εξερευνητές και Πρωτοπόροι Άποικοι

Εκπαιδευτικό Φυλλάδιο για παιδιά Δ' - Στ' Δημοτικού

Είμαι ο ήρωας Τάραντας,
ο γιος του Ποσειδώνα,
που ίδρυσα πόλη στην Ιταλία
με το όνομά μου.
Μαζί θα γνωρίσουμε
τα ταξίδια των αποίκων και
τις περιπέτειές τους!

Είμαι η Αθηνά,
η θεά της σοφίας και
των τεχνών.
Θα μάθουμε μαζί πράγματα
νέα και ενδιαφέροντα!

Σύννεφα (bubbles) διαλόγου με:
κόκκινα γράμματα- Αθηνά
μπλε γράμματα- Τάραντας

Ας δούμε πρώτα
τι είναι ο ελληνικός αποικισμός:

Είναι η ίδρυση νέων πόλεων, των αποικιών, σε μια νέα απομακρυσμένη περιοχή από τους κατοίκους μιας πόλης. Αυτή η μετακίνηση γινόταν επειδή υπήρχαν προβλήματα επιβίωσης, όπως η έλλειψη καλλιεργήσιμης γης (στενοχωρία) ιδιαίτερα στο διάστημα μεταξύ 8ου και 5ου αιώνα π.Χ. Ο αποικισμός των Ελλήνων είχε πολύ σημαντικά αποτελέσματα:

- Αναπτύχθηκαν το εμπόριο και η βιοτεχνία.
- Δημιουργήθηκε η έννοια της πόλης-κράτους.
- Οι Έλληνες των αποικιών συνειδητοποίησαν την κοινή τους ταυτότητα (γλώσσα, θρησκεία, έθιμα).
- Ο πολιτισμός και η τεχνολογία των Ελλήνων επηρέασαν σημαντικά όλο τον υπόλοιπο κόσμο!

Η πρώτη μεγάλη αποικία ήταν η Κύμη στην Κάτω Ιταλία, που ίδρυσαν οι κάτοικοι της Χαλκίδας. Οι ντόπιοι πληθυσμοί επηρεάστηκαν πολύ από τους Έλληνες. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι χρησιμοποίησαν το ελληνικό αλφάβητο.

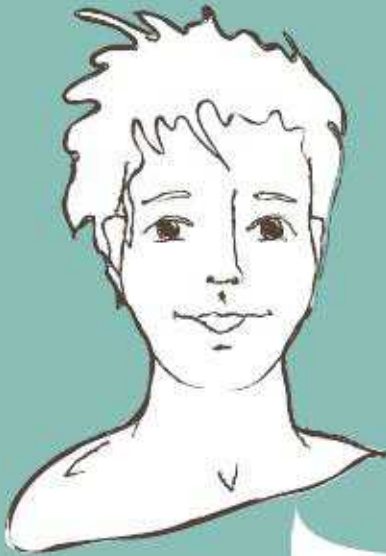
Αυτό το αλφάβητο υιοθετήθηκε και από τους Ρωμαίους και σήμερα χρησιμοποιείται σε πολλές γλώσσες!

Το νόμισμα

Ο ελληνικός αποικισμός βοήθησε σημαντικά στο να χρησιμοποιούνται τα νομίσματα ως το κύριο μέσο συναλλαγής σε όλο τον τότε γνωστό κόσμο. Οι αποικίες έκοβαν τα δικά τους νομίσματα με θέματα εμπνευσμένα από το φυσικό περιβάλλον, τους θεούς και τους ήρωες. Τα νομίσματα των αποικιών είναι κέρματα από πολύτιμα μέταλλα. Σε κάποιες περιπτώσεις όμως παρουσιάζονται και με διαφορετική μορφή, σαν βέλη ή σαν δελφίνια!

Κατά την Αρχαιότητα,
οι οικονομικές συναλλαγές γίνονταν
με πολλούς τρόπους:
αρχικά με ανταλλαγές προϊόντων
και στη συνέχεια με τα μέταλλα.
Τα νομίσματα, ως κέρματα,
εφευρέθηκαν στα τέλη του 7ου αιώνα π.Χ.
στη Μικρά Ασία
και αμέσως η χρήση τους διαδόθηκε
στον ελλαδικό χώρο.

Δείτε!
Θα βρείτε σε νομίσματα αποικιών
και την Αθηνά και εμένα!

Σ. Καραϊτζάκης

Α. Παναγιώτου

Σ. Καραϊτζάκης

Αθηνά

Σ. Καραϊτζάκης

Α. Παναγιώτου

Σ. Καραϊτζάκης

Σ. Καραϊτζάκης

Αθηνά

Το ταξίδι των αποίκων

Η ίδρυση μιας αποικίας ήταν σημαντικό γεγονός για μια πόλη και σχεδιαζόταν με προσοχή!

Πρώτα διάλεγαν τον οικιστή, τον αρχηγό της αποστολής. Με βάση τις πληροφορίες που είχαν, διάλεγαν την περιοχή στην οποία θα πήγαιναν οι άποικοι. Οι τοποθεσίες που επιλέγονταν έπρεπε να έχουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα: καλλιεργήσιμη γη, πρόσβαση σε πρώτες ύλες (μέταλλα, ξυλεία κ.λπ.), φυσικό λιμάνι.

Εδώ είναι μια καλή θέση! Έχει κοντά της ποτάμια, δάση, εύφορα εδάφη και λιμάνι!

Όντως! Σε μια τέτοια θέση ιδρύθηκε η πόλη Σύβαρις (Θούριοι) στην Κάτω Ιταλία!

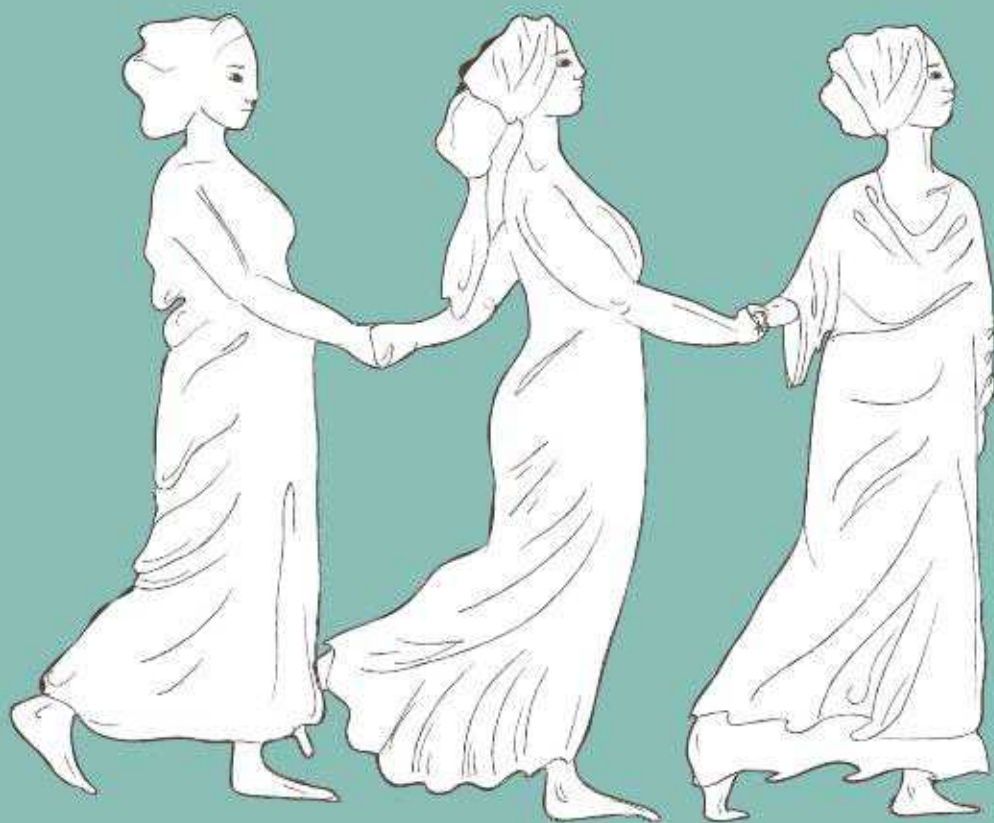
Στη συνέχεια οι άποικοι ζητούσαν επιβεβαίωση και βοήθεια (χρησμό)
από τα μεγάλα ιερά και από τα μαντεία.

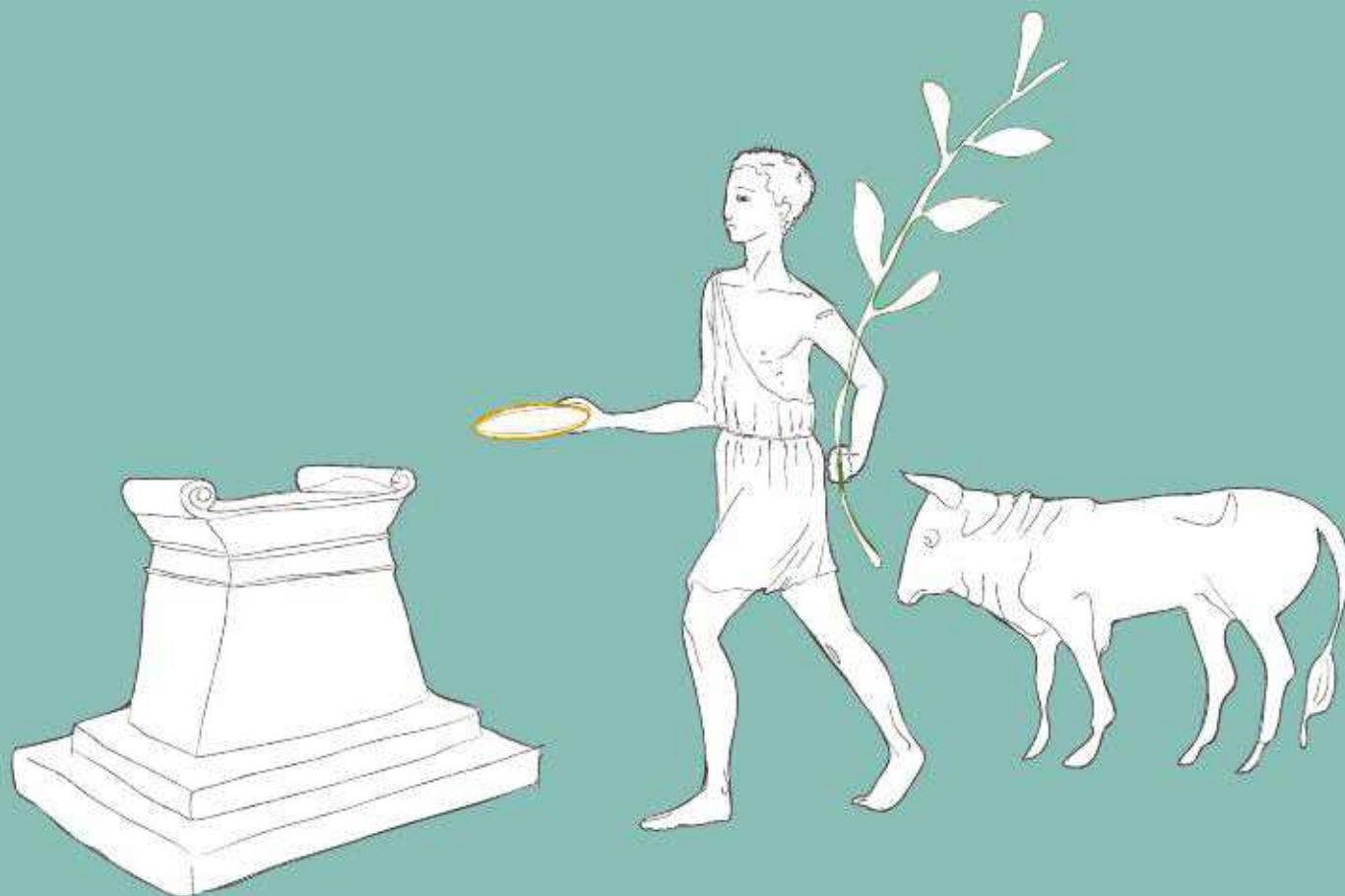
ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΟ
ΝΑ ΤΑΞΙΔΕΥΟΥΜΕ
ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟ
ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΙΚΕΛΙΑ,
ΝΑΙ.

Ρωμαϊκό Κόσμημα, Κόσμημα

Όταν πλέον οι άποικοι έφταναν στη νέα τους πατρίδα, διατηρούσαν τις πολιτικές και θρησκευτικές συνήθειες της πόλης (μητρόπολης) από όπου ξεκίνησαν, όπως το πολίτευμα και τις γιορτές.

Ο ποταμός Σελινούντας κάνει σπονδή σε βωμό, Σελινούντας, Σικελία

Μύθοι και ιστορίες

Οι απόγονοι των πρώτων αποίκων
διηγούνται από γενιά σε γενιά
τις ιστορίες για την ίδρυση
της πόλης τους και τις περιπέτειες
των προγόνων τους.

Οι μύθοι, που γνωρίζουμε σήμερα, για τα θαλασσινά ταξίδια
των αρχαίων ηρώων, αφηγούνται, με πολλή φαντασία, τις
δυσκολίες αλλά και τα κατορθώματα αυτών των τολμηρών
εξερευνητών και αποίκων.

Ο Ηρακλής, ο Οδυσσέας
κι ο Ιάσοντας με τους Αργοναύτες
είναι τα πιο γνωστά παραδείγματα!

Ταξίδεψα
σε όλη τη Μεσόγειο,
έφτασα στην άκρη
του κόσμου
κι άφησα σημάδι
δυο βράχους πελώριους
για να θυμίζουν
τους άθλους μου...
«Στήλες του Ηρακλή»
τις ονομάζουν!

Ξεκίνησα
με τους συντρόφους μου
να φέρω χρυσό θησαυρό
από μέρη μακρινά
για να πάρω πίσω
το βασίλειό μου...

Δέκα χρόνια
περιπλανήθηκα σε θάλασσες
με τέρατα και εχθρούς,
γι' αυτό και «οδύσσεια»
λένε όλοι
κάθε ταλαιπωρία...

Ώρα για παιχνίδι!

Μπορείς να βρεις και να ενώσεις την κάθε λέξη με τη σημασία της;

μητρόπολη

Ο αρχηγός της αποστολής των αποίκων. Προερχόταν συνήθως από αριστοκρατική οικογένεια.

στενοχωρία

Η νέα πόλη που ιδρύοταν με πρωτοβουλία μιας άλλης πόλης. Αυτές οι δύο διατηρούσαν στενές σχέσεις.

οικιστής

Η απάντηση που έδινε το μαντείο. Τις περισσότερες φορές δεν ήταν ξεκάθαρη και μπορούσε να ερμηνευτεί με πολλούς τρόπους.

χρησμός

Η πόλη που οργάνωνε και έστελνε αποστολές για να ιδρυθούν νέες πόλεις.

αποικία

Η έλλειψη καλλιεργήσιμης γης, που οφειλόταν συχνά στην αύξηση του πληθυσμού.

Στον παρακάτω πίνακα θα βρεις τις κρυμμένες λέξεις
που φανερώνουν το ταξίδι και τις περιπέτειες των αποίκων!

ΕΜΠΟΡΙΟ-ΛΙΜΑΝΙ-ΝΟΜΙΣΜΑ-ΠΕΙΡΑΤΕΣ-ΜΥΘΟΙ

Α	Ν	Ξ	Ι	Χ	Ο	Υ	Β	Α	Σ
Μ	Π	Ε	Ι	Ρ	Α	Τ	Ε	Σ	Ι
Υ	Σ	Μ	Π	Α	Χ	Α	Ν	Ω	Φ
Λ	Α	Π	Ω	Τ	Ο	Ν	Τ	Μ	Η
Ε	Ν	Ο	Μ	Ι	Σ	Μ	Α	Λ	Ο
Ζ	Α	Ρ	Π	Ω	Κ	Υ	Δ	Ι	Ψ
Υ	Ν	Ι	Α	Η	Ρ	Θ	Α	Μ	Ο
Σ	Π	Ο	Τ	Ο	Φ	Ο	Ξ	Α	Σ
Χ	Ψ	Ω	Κ	Π	Α	Ι	Χ	Ν	Υ
Ο	Υ	Ν	Ε	Ν	Λ	Ο	Γ	Ι	Τ

Ταξίδια στον χάρτη

Διάλεξε μια μητρόπολη για να ξεκινήσεις το ταξίδι σου!
Τα χρώματα θα σε καθοδηγήσουν.
Σημείωσε στον χάρτη την πορεία του καραβιού σου
με χρωματιστό μολύβι που ταιριάζει!

Μασσαλία

Κύμη

Νεάπολις

Υέλη/Ελέα

ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Συρακούσες

Γράψε στην επιγραφή
τα ονόματα των αποικιών σου!

Φώκαια:

Χαλκίδα:

Κόρινθος:

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ
ΜΑΥΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Απολλωνία Ιλλυρική

Φώκαια

Χαλκίδα

Κόρινθος

ΑΙΓΑΙΟ ΠΕΛΑΓΟΣ

ΙΟΝΙΟ ΠΕΛΑΓΟΣ

ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ

Ταξίδια στον χάρτη

• Ολβία

• Παντικάπαιον

• Χερσόνησος Ταυρική

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ
ΜΑΥΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Μίλητος:

Μέγαρα:

Τα νομίσματα ανακατεύτηκαν!

Μπορείς να τα βάλεις
στο σωστό πουγκί;
Οι εικόνες που έφτιαξαν
επάνω τους οι άποικοι
θα σε βοηθήσουν!

Φίλιππος Α΄

17/18ος Δυρρ.

18ος Κωνσταντ.

Ηρακλής

18ος

2ος/3ος Μεσσην.

18ος Σιμεν.

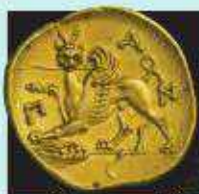
Αρτέμις

18ος και 19ος Ολβια

θεότητες και ήρωες

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

Αΐδωνος Πόλιος

μυθικά πλάσματα

ζώα και φυτά

Ένα παιχνίδι
για να εξασκήσεις
τη μνήμη σου!

Παίζεται με δύο παίκτες, πρώτος παίζει ο μικρότερος σε ηλικία!

Κόψε, ανακάτεψε και τοποθέτησε τις κάρτες ανάποδα επάνω σε ένα τραπέζι.
Ένας-ένας με τη σειρά, γυρνάτε δύο κάρτες σε κάθε γύρο για να βρείτε
ένα ζευγάρι ίδιες. Αν βρείτε δύο ίδιες κάρτες, τις κρατάτε δίπλα σας.

Νικητής είναι αυτός που θα βρει τα περισσότερα ζευγάρια!

Μπορείτε να παίξετε το παιχνίδι
και με άλλον τρόπο: αντιστοιχίστε
τις μορφές των θεών και των ηρώων
με τα σύμβολα ή τις παραστάσεις που
τους ταυριάζουν!

Αρτεμις,
Χερσόνησος Τουρκική, Εύξεινος Πόντος

Διόνυσος,
Νάξος, Σικελία

Δημητρα,
Μεταπόντιον, Κάτω Ιταλία

Δίας,
Λακροί, Κάτω Ιταλία

Αρτεμις,
Χερσόνησος Τουρκική, Εύξεινος Πόντος

Διόνυσος,
Νάξος, Σικελία

Δημητρα,
Μεταπόντιον, Κάτω Ιταλία

Δίας,
Λακροί, Κάτω Ιταλία

Ελάφι,
Χερσόνησος Τουρκική, Εύξεινος Πόντος

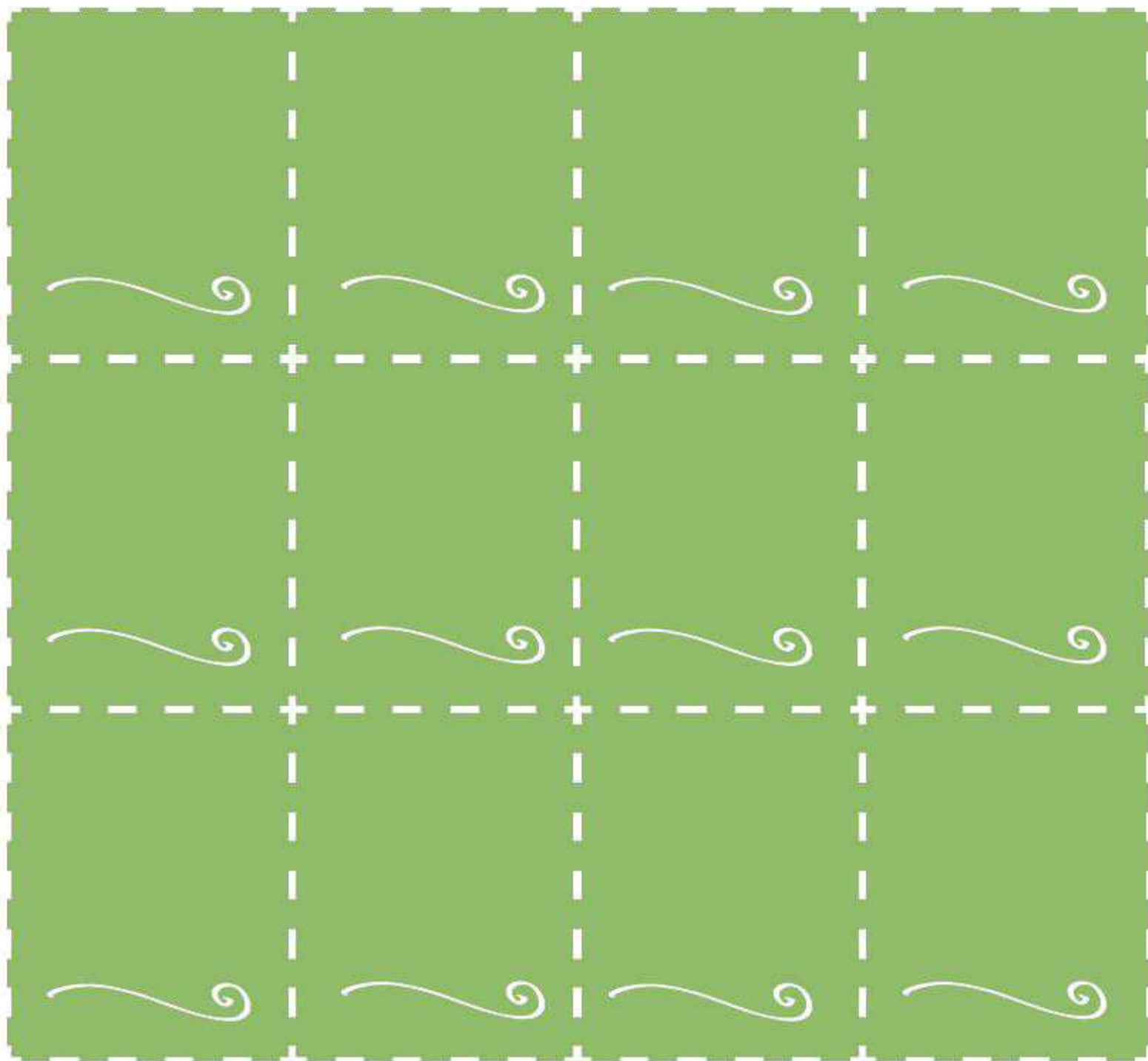
Σταφύλη,
Νάξος, Σικελία

Στάχυ,
Μεταπόντιον, Κάτω Ιταλία

Αετός,
Λακροί, Κάτω Ιταλία

Ηρακλής,
Κόλ. σπ.ς, Ευξείνιος Πόντος

Ηρώας Τόραντος,
Τάρας, Κάτω Ιταλία

Αθηνά,
Λακφρί, Κάτω Ιταλία

Ηρακλής,
Κόλ. σπ.ς, Ευξείνιος Πόντος

Ηρώας Τόραντος,
Τάρας, Κάτω Ιταλία

Αθηνά,
Λακφρί, Κάτω Ιταλία

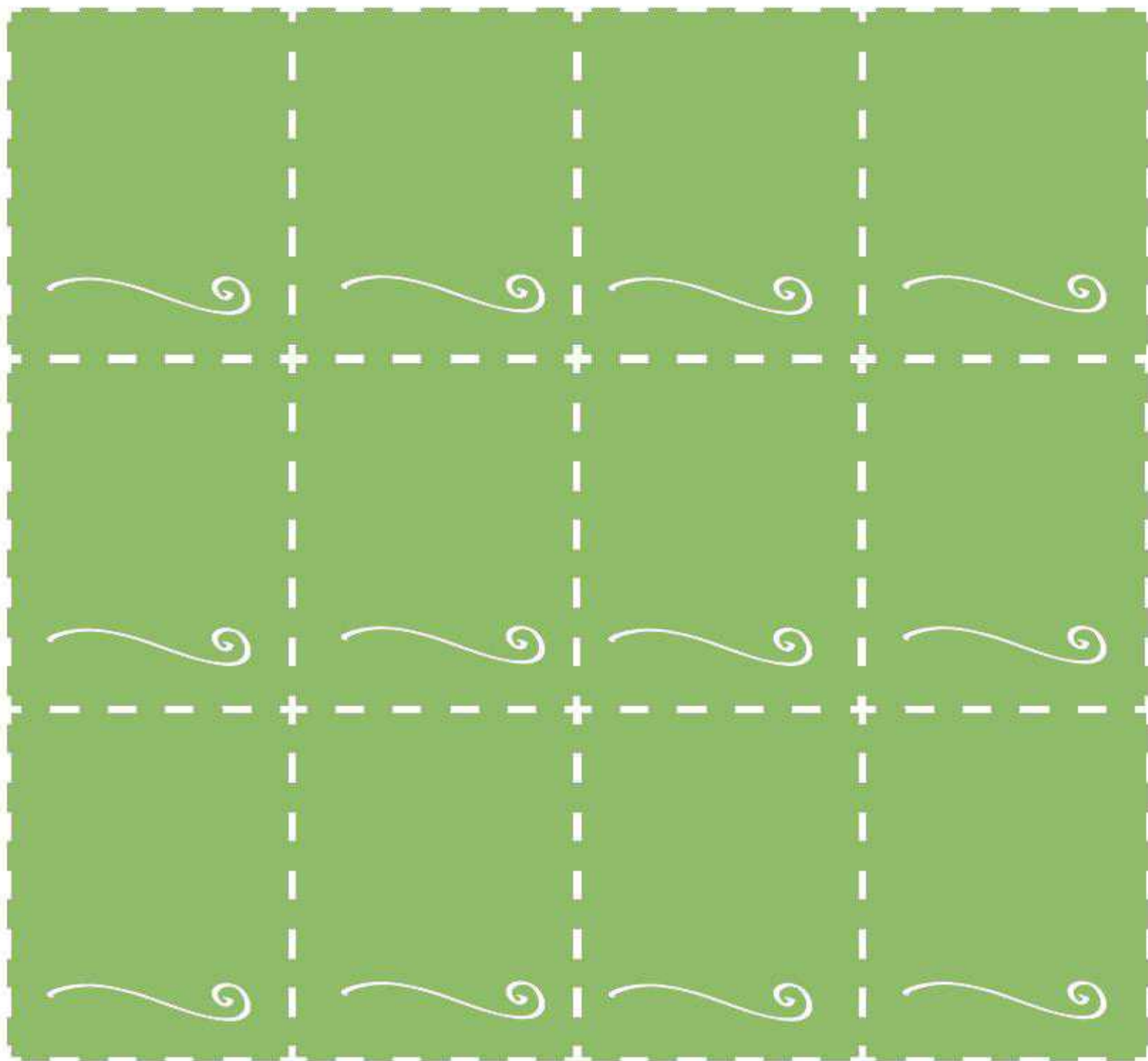
Οπλ. Ηρακλή,
Κόλ. σπ.ς, Ευξείνιος Πόντος

Ιππόκοιπος,
Τάρας, Κάτω Ιταλία

Θεάδα,
Λακφρί, Κάτω Ιταλία

ΜΕΛΕΤΗ ΥΛΙΚΟΥ - Κείμενα και Επιμέλεια Εντύπου

Δρ Χρήστος Γκατζόλης, Αρχαιολόγος, Προϊστάμενος Τμήματος Δημοσίων Σχέσεων,
Τεκμηρίωσης και Δημοσιευμάτων Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης (ΑΜΘ)
Δρ Όλγα Σακαλή, Μουσειολόγος-Μουσειοπαιδαγωγός
Ευμορφία Τσιαμάγκα, Μουσειοπαιδαγωγός ΜΕΔ
Στυλιανή Μαντικού, Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος ΜΑ

Φωτογράφιση Αρχαίων Νομισμάτων

Παντελής Μαγουλάς

Σχεδιαστική Απόδοση Μυθολογικών Μορφών

Μαίτα Χατζηωαννίδου (IsoroSTUDIO)

Σχεδιασμός και Γραφιστική Επιμέλεια Εντύπου

IsoroSTUDIO

Παραγωγή

Δήνεα Ε.Π.Ε.

Σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Προγράμματος

Χρήστος Γκατζόλης
Ευμορφία Τσιαμάγκα
Στυλιανή Μαντικού

Σχεδιασμός Παιχνιδιού

Χρήστος Γκατζόλης
Ευμορφία Τσιαμάγκα
Στυλιανή Μαντικού

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων, Τεκμηρίωσης και Δημοσιευμάτων

Τηλ.: 2310 830 538

Fax: 2310 861 306

E-mail: info.amth@culture.gr

<http://www.amth.gr>

ALPHA BANK

Νομισματική Συλλογή

Τηλ.: 210 326 2460-1

Fax: 210 326 2462

E-mail: numismatic@alpha.gr

<http://www.alphanumismatics.gr>

ISBN: 978-618-5072-08-7

2014

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα πραγματοποιείται στο πλαίσιο της έκθεσης «Η Ευρώπη της Ελλάδος. Αποικίες και Νομίσματα από τη Συλλογή της Alpha Bank» στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης. Τα νομίσματα του Εντύπου ανήκουν στη Συλλογή Alpha Bank.

Εικόνα εξώφυλλου: Νόμισμα από τον Τάραντα της Κάτω Ιταλίας με τη μορφή του ομώνυμου ήρωα.

